

Către: Dumitru ALAIBA
Vicepremier, Ministrul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Petru ROTARU
Ministrul Finanțelor

Nr. 37 din 16 aprilie 2024

Ref.: Propuneri privind elaborarea inițiativelor de stimulare a investițiilor în economia verde

Stimate domnule Vicepremier,
Stimate domnule Ministru,

Timp de 17 ani, Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova” (AmCham Moldova) este una dintre cele mai reprezentative, notorii și influente asociații ale comunității de afaceri din Moldova, fiind recunoscută drept un promotor al dialogului public-privat pe teme ce privesc mediul de afaceri și politicile publice cu impact asupra economiei.

Conexiunea cu mediul de afaceri internațional este asigurată prin afilierea la rețeaua europeană a Camerelor de Comerț Americane și acreditarea AmCham Moldova de către Camera de Comerț a SUA.

Membrii AmCham Moldova sunt peste 170 de companii, cu investiții străine și locale, ce operează în diferite sectoare ale economiei naționale. Comunitatea de afaceri AmCham Moldova, conform datelor colectate, realizează profituri ce reprezintă circa 20% din total profituri înregistrate în economia Republicii Moldova, transferă cumulativ circa 30% din total TVA colectat la import și achită salarii angajaților de aproape 2 ori mai mari decât media achitată de sectorul privat - fapt ce denotă contribuția semnificativă a membrilor AmCham la bugetul național.

Diversitatea și calitatea membrilor AmCham facilitează accesul nostru la cele mai bune și variate practici de reglementare a afacerilor din întreaga lume. Timp de 17 ani, în mod consecvent și constructiv, formulăm propuneri încadrate în multiple pachete de recomandări legislative, punându-le la dispoziția Guvernelor, pentru a servi misiunii noastre - de a contribui la crearea unui climat favorabil activității de întreprinzător, printr-un dialog deschis și o relație de strânsă colaborare cu autoritățile Republicii Moldova.

Tranziția verde este o necesitate pentru a face față urgenței schimbărilor climatice provocate de om, degradării mediului (apă, pământ, păduri, atmosferă), precum și pierderii biodiversității. Este un proces care vizează un nou model de dezvoltare menit să asigure societăți durabile din punct de vedere ecologic. Această tranziție implică o transformare a tuturor activităților și sectoarelor economice - precum și a stilurilor de viață - pentru a limita în mod semnificativ emisiile de CO₂ și de alte gaze cu efect de seră (GES).

Republica Moldova s-a aliniat eforturilor globale comune pentru a combate schimbările climatice, aderând la tratate internaționale în domeniul schimbărilor climatice, cum ar fi Convenția-cadru a Națiunilor Unite privind schimbările climatice și Acordul de la Paris care a stabilit un plan pentru limitarea încălzirii globale

sub 2°C. Până în anul 2030, Republica Moldova și-a setat drept obiectiv necondiționat reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 70% față de nivelurile din 1990.

Sunt necesare finanțări pentru climă, reglementări fiscale pro-mediu, educație pentru durabilitate și multe alte stimulente pentru a mobiliza actorii (guverne, întreprinderi, comunități, cetățeni) să își asume responsabilitatea față de mediu, pentru a inova și pentru a beneficia de oportunitățile emergente.

În acest sens, statul urmează să se concentreze pe acțiuni-cheie pentru diferite sectoare ale economiei (energie, transport, clădiri, procese industriale, agricultură, silvicultură și utilizarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și deșeurile), precum și măsurilor și principiilor economiei verzi, cum ar fi eficiența energetică, dezvoltarea resurselor regenerabile, utilizarea tehnologiilor verzi, etc.

Mediul de afaceri este perceput ca fiind din ce în ce mai interesat să reducă efectele negative ale activităților acestora asupra mediului prin intermediul a diferite inițiative și măsuri legate de sustenabilitate. Prin utilizarea de tehnologii și procese mai prietenoase cu mediul în activitățile lor companiile și organizațiile pot încuraja inițiative prietenoase mediului.

Oferirea de stimulente și facilități pentru proiectele sustenabile, precum și dezvoltarea și promovarea unor produse și servicii sustenabile, sau organizarea de campanii de conștientizare și educație ecologică sunt alte inițiative pe care statul le poate implementa pentru a asigura tranziția verde în Republica Moldova.

În acest sens, AmCham Moldova intervine cu următoarele comentarii și propuneri:

1. Este cert că, sectorul energetic și transportul reprezintă cele mai importante surse de emisii de gaze cu efect de seră directe. Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră din sectorul energetic necesită promovarea eficienței energetice și utilizării resurselor energetice regenerabile.

Pentru creșterea ponderii energiei din surse regenerabile în consumul final de energie de la 17% în 2020 până la 27% în 2030, și la economii de energie de 151,3 ktep către 2030, trebuie extinsă utilizarea energiei din surse regenerabile pentru a satisface nevoile interne de energie. Toate acestea presupun încurajarea instalării panourilor fotovoltaice, panourilor solare termice, pompelor de căldură și altor sisteme de încălzire de înaltă eficiență, considerent din care statul trebuie să intervină cu stimulente și scutiri pe această dimensiune, similar statelor europene.

Cu titlu de exemplu, România, pe parcursul anilor a implementat mai multe programe de susținere. Prin intermediul Programului privind instalarea sistemelor de panouri fotovoltaice pentru producerea de energie electrică (Casa Verde), în vederea acoperirii necesarului de consum și livrării surplusului în rețeaua națională, Administrația Fondului pentru Mediu din România, acordă persoanelor fizice și unităților de cult, granturi în valoare de 20000 lei (RON) pentru instalarea de panouri fotovoltaice.

Prin Programul Casa Eficientă Energetic, au fost acordate finanțări nerambursabile de maximum 70.000 lei (RON) din Fondul pentru mediu în vederea efectuării de lucrări destinate creșterii eficienței energetice în locuințele unifamiliale.

Prin Programul Electric-UP, au fost acordate finanțări nerambursabile în cuantum de maxim 100.000 de euro pentru instalarea sistemelor de panouri fotovoltaice pentru producerea de energie electrică, inclusiv pentru asigurarea consumului propriu și dezvoltarea electro-mobilității reale la nivel național prin creșterea numărului stațiilor de reîncărcare pentru vehicule electrice și electrice hibrid plug-in.

Complementar, până la finele anului 2023, livrarea și instalarea de panouri fotovoltaice, panouri solare termice, pompe de căldură și alte sisteme de încălzire de înaltă eficiență, inclusiv a kiturilor de instalare, precum și a tuturor componentelor necesare achiziționate separat, destinate locuințelor, clădirilor administrației publice centrale sau locale, clădirilor entităților aflate în coordonarea/subordonarea

acestora, cu excepția societăților, au fost operațiuni cărora li se aplică o **cotă de TVA de 5%**. Începând cu anul 2024, cota de TVA constituie 9%.

Astfel, în contextul desfășurării procesului de consultare publică a proiectului de lege privind politica fiscală și vamală pentru anul 2025 intervenim cu propunerea de scutire de la obligația de calculare și achitare a T.V.A. și a taxei vamale pentru panourile fotovoltaice, panourile solare termice, pompele de căldură și alte sisteme de încălzire de înaltă eficiență, baterii de stocare, invertoare, etc.. În cazul în care nu se acceptă propunerea, solicităm completarea art. 96 lit. b) din Codul fiscal cu o nouă liniuță, în următoarea redacție:

„- 8% - la panourile fotovoltaice, panourile solare termice, pompele de căldură și alte sisteme de încălzire de înaltă eficiență.”.

2. Similar sectorului energetic, pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră din sectorul transportului sunt necesare schimbări, în special în planificare și infrastructură, precum și tranziția către combustibili cu emisii scăzute de carbon.

Cel mai recent raport al Asociația Europeană a Producătorilor de Automobile (ACEA) "Vehicule pe drumurile europene" oferă o imagine de ansamblu a modului în care evoluează "flota" de vehicule de pe drumurile europene. Având în vedere că vehiculele sunt din ce în ce mai vechi, trebuie să se facă mai multe pentru a stimula trecerea la cele mai ecologice și mai nepoluante modele.

Republica Moldova are nevoie de un set larg de condiții-cadru, cum ar fi infrastructura de încărcare și stimulentele fiscale și de achiziție, pentru a stimula cererea și pentru a reproviziona vehiculele cu cele mai ecologice și mai nepoluante modele.

Spre exemplu, în România, prin programul guvernamental de înnoire a parcului auto „Rabla”, cei care cumpărau o mașină 100% electrică primeau de la stat 10.000 de euro, iar cei care cumpără o mașină electrică hibridă cu încărcare la priză, cu emisii reduse de dioxid de carbon, primesc 4.250 de euro, program în vigoare de mai bine de 7 ani.

În plus, cumpărătorul poate suplimenta suma cu 1.250 de euro primiți de la stat pentru casarea automobilului vechi. O altă facilitate de care beneficiază posesorii de mașini electrice este scutirea de impozit pe proprietate, parcare gratuită. Însă, în alte state europene, facilitățile pentru achiziționarea mașinilor nepoluante sunt mult mai generoase.

Totodată, în Austria se acordă deduceri sau exceptări de TVA la achiziționarea mașinilor cu emisii zero, iar în Cehia sunt scutite de vignetă sau de taxe de înmatriculare autovehiculele mai puțin poluante. Mașinile electrice de firmă, dar care sunt folosite și în scopuri personale beneficiază de reducerea impozitului anual. În Croația nu se plătesc accize la cumpărarea unei mașini electrice, iar în Ungaria, pentru mașinile electrice, pe baterie sau hibride cu alimentare la priză.

În România, mașinile electrice sunt scutite de impozitul anual și sunt acordați 25.500 lei (5.100 euro) tichet pentru casarea unei mașini vechi și achiziția unei mașini electrice.

În Croația, accizele și taxa de mediu sunt eliminate în cazul mașinilor electrice. Sunt acordate stimulente financiare (tichete verzi) de până la 9.200 de euro pentru mașinile electrice, cu condiția că proprietarul trebuie să păstreze mașina cel puțin doi ani de zile.

În Ungaria, mașinile electrice sunt scutite de taxa de achiziție și de taxa de proprietate. Sunt acordate stimulente financiar (tichete verzi) de 7.350 euro pentru mașini electrice care valorează cel mult 32.000 de euro, iar pentru cele ce valorează între 32.000 și 44.000 de euro - 1.500 euro.

În Polonia, mașinile electrice sunt scutite de taxa de înmatriculare. Se acordă stimulente financiare (tichete verzi) de 4.300 – 6.200 euro pentru achiziția mașinilor electrice cu un preț maxim de 51.800 euro. Statul subvenționează până la 50% din costul de construcție al stațiilor de încărcare cu hidrogen.

În Slovacia, înmatricularea mașinilor electrice costă cel mult 33 de euro și sunt scutite de impozitul anual.

În Slovenia, rată minimă a impozitului auto suplimentar este de 0,5%. Se acordă stimulente financiare (tichete verzi) de până la 4.500 de euro pentru achiziția mașinilor electrice.

În Bulgaria, mașinile electrice sunt scutite de impozitul anual.

Prin Legea nr. 212/2023 pentru modificarea unor acte normative (ce vizează politica bugetar-fiscală) la art. 103 alin. (1) punctul 24) a fost abrogat, modificare care va intra în vigoare la 1 ianuarie 2026, potrivit căreia autoturismele și alte autovehicule (pozițiile tarifare 870321, 870322, 870323, 870324, 870331, 870332, 870333, 870340, 870350000, 870360, 870370000, 870380, 9705) nu vor mai fi scutite de T.V.A., urmând a fi impozitate conform principiului general.

La fel, la Anexa nr. 1 la titlul IX a fost completat cu poziția 2¹, modificare care la fel va intra în vigoare la 1 ianuarie 2026, potrivit căreia taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehicule va fi apreciată în baza greutății autoturismului.

Reieșind din aceste prevederi, constatăm că, începând cu 1 ianuarie 2026, în Republica Moldova, vehiculele electrice nu vor mai beneficia de careva scutiri fiscale (atât la import cât și taxa pentru folosirea drumurilor).

În corespundere cu acest fapt, considerăm necesară elaborarea inițiativelor de stimulare a investițiilor și economiei verzi, prin oferirea stimulentei financiare și reglementarea pe viitor a scutirilor de impozite și taxe pentru achiziționarea de vehicule electrice de către mediul de afaceri, dar și persoane fizice, fapt care va permite schimbarea parcului auto cu autoturisme fără emisii de CO₂.

3. Complementar, considerăm oportună și necesară introducerea unor cerințe de capital reduse pentru împrumuturile verzi, astfel cum sunt definite în taxonomia CBI (Climate Bonds Initiative), în valoare de 10%.

Scopul acestei inițiative este de a reduce costurile asociate finanțării proiectelor ecologice și de a încuraja instituțiile financiare să investească mai mult în domeniul sustenabilității. Prin aplicarea unor cerințe de capital reduse pentru împrumuturile ecologice, se creează un stimulent financiar pentru instituțiile financiare de a aloca mai mult capital către proiecte și activități care contribuie la reducerea emisiilor de carbon, la conservarea resurselor naturale și la promovarea unei economii circulare.

Modelul din Ungaria, care oferă o reducere între 5% și 7% din cerințele de capital pentru expunerea la împrumuturi verzi, este un exemplu de succes în acest sens. Această reducere se traduce direct într-o scădere a costurilor de finanțare pentru împrumuturile ecologice, făcându-le mai atractive pentru bănci și pentru clienții lor. Astfel, se creează un cerc virtuos în care cererea pentru finanțare verde crește, iar instituțiile financiare sunt încurajate să aloce mai mult capital pentru proiecte sustenabile.

AmCham Moldova se angajează să ofere sprijin și expertiză pentru adaptarea cadrului normativ în scopul promovării unei dezvoltări sustenabile pe termen lung și implementării politicilor și măsurilor care să faciliteze tranziția către o economie verde.

Cu deosebită considerație,

Mila Malairău

Director Executiv

A.P. „Camera de Comerț Americană din Moldova”